

vsak dan razen nedel in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

CIVILISTI BEŽE IZ BUKAREŠTA.

Patriotizem, kanoni in profit.

Časi največja požrtvovalnost pride prepozno. — Dorče zopet spuščajo govornice. — Pošteno delo in smrt vse izbrišeta. — Pazite na rane.

NET SO KANONI NA DNEVNEM REDU.

Washington, D. C., 1. dec. — Ameriški department je izdelal načrte se za večje 16palčne topove, s katerim opremijo bojne ladje v letu 1918.

V mornariških krogih menijo, da bodo ti topovi imeli večjo uporabno silo kot topovi na ankeru, nebojseniču, "Queen Elizabeth".

Na zgradbe take kanone in bojne ladje, je treba tovarn in ladjevnic. Te tovarne in ladjevnic je treba zgraditi v bližini mornariških krogov, ki vidijo potrebo, da ima domovina dovolj velikih kanonov, in bojnih ladij. Čim več domovina zgradi kanonov in bark, toliko višja bo dividenda, ki jo izplačajo mornarjem.

V nazorih teh gospodov so delavci, ki nimajo delnice, seveda domovine. Zakaj? To je lahko nametati. Če so delniške družbe, delile domovino in interesne dele, tedaj človek ne more imeti domovine, če nima takih papirjev, ki jim pravimo delnice.

Človek, ki z bistrim okom opazuje take reči, izgube ob njih malo vere, čimbolj militarna trdi, da gre za ideale, če so nove kanone in barke. Zame se, da ljudje, ki imajo delnice, obžalujejo, da je v Ameriki malo zmisla za potrebo domovine, odkar je konvencija "ameriške delavske federacije" protimilitaristično rezolucija.

POŽRTOVALNOST JE BILA ZASTONJ.

Chicago, Ill., 1. decembra. — Priljubljeni mož in žen je bil pripravljeno dati svojo kri za domovino, da rešijo življenje ženi, ki je bila za anemijo (pomanjkanje krvi). Požrtvovalnost je bila prepozna in žena je umrla. Sekaj ule proč od bolnice so bili na Zahvalni dan trije otroci, ki so bili med sedmimi in enajstimi leti kot gostje okoli mize, ko se je mati borila s smrtno boleznijo. Vedeli so, da je mati bolna, ker so jo z ambulanco v dom odpeljali v bolnišnico. Bil eden sorodnik, ki je stal poleg, ko je mati umrla.

Dr. William Gregg je apeliral na ljubezen, ko se je prepračil, da je pretek krvi ohrani življenje bolni. Prostovoljci, ki so pomagali, da dajo svojo kri, da rešijo drugo človeško življenje, so bili v bolniški pisarni, ko je prišel dr. Gregg in namignil, da je tudi za pretok krvi.

ROOSEVELT ZOPET GOVORI.

New York, 1. decembra. — Roosevelt se je zopet oglašil, da obojuje poraz republikancev in da je po njegovem mnenju Roosevelt zopet govori. "Vsi, ki smo republikanci, ostanemo zvesti, da smo ga podpirali, če je bil njegov triumf naš blagor prav na tesno. Zdelo se je, da bo izvršil mr. Roosevelt nalogo, ki ga je dobil." Roosevelt zakaj ni zmagal in pravi.

"Take slučaje je lažje raztolmačiti kot prerokovati. Za Wilsona so nastopili dobri, poštenu državljanji, ki so tako preobloženi z delom za sebe, da se od njih ni moglo pričakovati, da bi imeli vpogled v mednarodne in svetovne razmere. Njih nastop se je osredotočil v tem, da naj glasujemo za mr. Wilsona, ker nas je obvaroval vojne in imamo prosperiteto.

Adamsonov zakon je povzročil velik učinek na korist mr. Wilsonu in pridobil mu je naklonjenost v delavskih krogih.

Prva tri leta mr. Wilsonovega predsednikovanja so se voditelji, po imenu njegovi strankarski nasprotniki, bali ga kritizirati, da je šel predaleč ali da je storil preveliko.

Tako modruje Dorče, zakaj je zmagal Wilson.

Dorče je pozabil povedati, da je k zmagi Wilsona pripomogel največ sam, ker je v kritičnem trenutku zapustil stranko progresivcev in vstopil v stranko republikanskih konzervativcev, takozvane stare garde. Za ljudstvo je vseeno, kdo je prihodnji predsednik: Hughes ali Wilson. Bodočnost bo to dokazala.

ŽENA, KI JE RAZKRILA POLICAJSKI GRAFT, JE UMRLA.

New York, 1. decembra. — Tukaj je umrla "miss Annie Bell," ki je bila poznana pod imenom mrs. Mary Goode, dokler ni razkrila policijskega grafta, ki je bil v zvezi z umorom znanega profesionalnega igralca Rosenthala.

Afera je svojčasno vzbudila splošno zanimanje v Ameriki, kajti na električni stol so šli trije zelo nevarni klateži in en policijski lajtnant.

Po obravnavi proti policijskemu lajtnantu Beckerju je "mrs. Goode" izginila iz javnosti in nastopila je "miss Bell."

Zdaj so doznali tudi njeno deklislo življenje. Rodila se je kot hči bogatih staršev v Troyju in bila je članica "višje družbe" v Troyju, Albanyju in Saratogi.

Po dokončani preiskavi proti policijskemu graftu je posvetila svoje delo siromakom. In neka žena je ob njeni rakvi izgovorila pomembne besede: "Kar je storila napačnega v njenem življenju, je popravila v zadnjih letih s svojimi delom za nesrečna dekleta. Vsako noč je bila na sodišču, da se je zavzela za dekleta, ki so zgrešile pravo pot, da jim pomaga. Hodila je ob tih zjutraj domov v dežju in dobila je pljučnico, za katero je umrla."

Carmi, Ill., 1. decembra. —

Mali Floyd Mills se je igral s svojimi šolskimi tovariši. Pri igri ga je sunil eden njegov tovariš s avinčnikom v čelo. V začetku ni so rani posvetili mnogo pozornosti in kmalu se je razvilo zastrupljenje krvi, za katerim je deček večer umrl.

Vsako rano, če je še tako malenkostna, je treba takoj razkužiti. Zanemarjenost je dostikrat povzročila, da je moral umreti človek, ki se je malo oprasnil na prstu.

VREME.

Vremenski urad naznanja za Chicago, Illinois, Indiano in Ohio lepo vreme za soboto in nedeljo. Toploter je kazal v teku zadnjih 24 ur v Chicago največ 50 in najmanj 40 stopinj nad ničlo.

Klobuki stavkokazije so padali na tla.

Stavkokazke tepene.

Toledo, O., 1. decembra. — Pri tukajšnji Ohio State Telephone kompaniji stavkajo telefonistke. Če delavci zastavkajo za večji kos kruha in boljše delovne razmere, se vedno najdejo med njimi izdajalske duše, ki delajo ob času stavke in pomagajo gospodarjem zlomiti štrajk. Ravnotako je tudi med delavkami. Ko so telefonistke proglasile štrajk, so se med njimi seveda našle dušice, ki ljubijo palico, ki jih tepe. Štrajkajočim telefonistkam ne more biti všeč, da jih skrbice pripravijo ob uspeh stavke. In zgodilo se je, kar se dogodi v vsaki stavki. Tepeni sta bili 19letna Vera Ultemeyer iz Lime in 19letna Alta Miller.

Proti večeru se je pripeljalo pet stavkokazije v hotel Secor. Štrajkarice so jim priredile gorak sprejem. Strgale so jim klobuke raz glave in jih oklofutele. Občinstvo je mirno gledalo, se smejala, ko so stavkokazije lovile klobuke po zraku in pri tem dobivale še klofute. Policija ni nikogar aretirala.

NAKANA PODJETNIKOV JE SPODLETELA.

Chicago, Ill., 1. decembra. — Parobrodne družbe, ki prevažajo blago in potnike na Velikih jezerih, so izdelale lep načrt, da uničijo strokovno organizacijo mornarjev, ki se pa ni obnesel. Ujeti so hotele mornarje s takozvanimi dohrotvornimi napravami. Ustanoviti so hotele čitalnice, katere bi mornarji posejali, kadar so na suhem. Proti čitalnicam nima noben pameten delavec ugovora. Tudi mornar rajše prebije svoj prosti čas v zračni čitalnici kot v smrdljivi leznici. S temi čitalnicami se bili zvezani tudi nekakšni listki, brez katerega bi mornar ne dobil dela. Ti listki bi tvorili nekakšno črno listino, s katero bi bilo parobrodni družbam mogoče vsakega neželjubenega mornarju onemogočiti delo.

Na načrt parobrodni družb so mornarji odgovorili z odločnim agitatoričnim delom za organizacijo, ki je imelo tak uspeh, da so podvojili članstvo organizacije in je organizacija mornarjev lahko odgovorila parobrodni družbam, da se zahvali za njih dohrotvornost, ki naj jo pridrže le zase.

MED ANGLEŠKIMI RUDARJI VRE.

London, 1. dec. — Angleška vlada je sklenila, da prevzame obrat v rudnikih pod vojaškim zakonom.

Zastopniki rudarske organizacije v Južnem Walesu so večer obdržali konferenco, na kateri so odločno protestirali, da je vlada na ta način prevzela obrat v rudnikih. Preden se je vlada odločila za ta korak, bi morala vprašati preje rudarje, kaj poretujejo rudarji k tej vladni odredbi. Če je vlada misli poddržavati rudnike, potem mora poddržavati vse rudnike v Veliki Britaniji.

Rudarji ostanejo pri svoji zahtevi in zahtevajo neizprosen petnajset odstotkov povišanja mezd. Če vlada ne bo priznala mezdne zahteve, pride mogoče do stavke, četudi vlada prevzame obrat v rudnikih.

ORGANIZACIJA ZA PODRŽAVLJENJE.

Chicago, Ill., 1. decembra. — V Chicago se je organizirala liga pod imenom "National Public Ownership League", ki ima v svojem programu podržavljenje železnice, brzojavnih in telefonskih naprav. Liga nabira gradivo, da ga predloži kongresni komisiji, ki ima nalogo, da študira podržavljenje naprav, ki služijo javnemu prometu.

Bojkot — slepilo za ljudstvo.

BOJKOT PROTI PEROTNINI IN SIROVEMU MASLU.

New York, 1. decembra. — Bojkot živil je stopil v nov stadij, ko so zastopniki malih trgovcev z grocerijami in delikatesami sklenili, da se bojkotira tudi perotnina in sirovo maslo. Bojkot za perotnino in sirovo maslo naj prične dne 12. decembra, ko bo bojkot za jajca že štirinajst dni v veljavi. Če ostane bojkot za jajca še v veljavi, je odvisno od tedanjih cen. Pravijo, da je cena pri jajcih v prodaji na debelo padla za dva do tri cente pri tucetu. To je menda povzročil bojkot?

Od bojkota pričakujejo šudeže in okoli Božiča bodo purani ceneji kot so sedaj. Nekaj samoposebi razumljivega.

Zdi se, da je celo bojkotno gibanje uprizorjeno, da se ljudstvu naušje peska v oči in da ne zahteva, da država zapleni živež. Cene o Božiču so še vsako leto padle za perotnino in jajca. To je lahko ozi vsakdo, ki ne živi tjevdan in ne misli samo tako daleč, kot sega njegov nos. Cene bodo šle doli tudi letos, ali odprto ostane vprašanje, če bodo padle tako nizko kot ob lanskem Božiču. In to se najbrž ne bo zgodilo, zato pa nima bojkotno gibanje drugega namena kot odvrtiti ljudstvo od prave poti.

Če ljudstvo bojkotira perotnino, sirovo maslo, purane, meso itd., mora živati več močnatih jedi, ki jih mora dobro žabčiti, da so tečne. Bogatini vživajo vseno živež, ki ga je bojkotiralo ljudstvo. Trust za živila spravi bojkotirano blago v hladne shrambe, da pride z njim na dan, ko so cene zopet visoke.

Ako bi ljudje lahko živeli brez hrane, potem bi bojkot imel kakšen uspeh, tako ga pa imeti ne more. Če ljudstvo bojkotira krompir, moko in meso, mu oderuhi podraže zelenjavo, maslo in ribe. Ljudstvo naklada z bojkotom le sebi prostovoljen post in prihaja pri tem iz dežja pod kap.

Če se hoče odpraviti draginjo, se to ne doseže z bojkotom. Najuspešnejše sredstvo proti draginji je, da se ljudske oderuhe pošlje za par let v ječo, vlada zapleni živila in jih prodaja po ceni, ki krije produktivne troške.

NE IGRAJTE SE S STRELNIM OROŽJEM!

Painesville, O., 1. decembra. — 19letna Beatrice je bila ponesreči ustreljena na farmi J. P. Perkinsa blizu Mentorja, O. Zaprla so 17letnega Clarence Bakerja kot vbijalca.

Clarence Baker izjavlja, da se je vrnil z lova in je odšel s puško v mlekarno, tako, da vstopila Beatrice. Baker je v šali dvignil puško in dejal: "Roke kviško, puška je nabita." V tem trenutku je počil strel in Beatrice se je smrtno zadeta zgrudila na tla.

Baker obžaluje svoje dejanje in je vsled nesreče ves iz sebe.

TRUST ZA POLJEDELSKE STROJE JE POVIŠAL MEZDO.

Chicago, Ill., 1. dec. — International Harvester kompanija naznanja, da poviša mezdo svojim delavcem povprečno za deset odstotkov. Najvišje povišanje doseže službeni in pisarni, katerim do sedaj še ni bila povišana mezda. Povišanje stopi v veljavo v vseh tovarnah družbe.

Galion, O., 1. decembra. —

Draginji se je pridružila še podražitev mleka, tako, da stane kvort mleka sedaj 10 centov. Gospodinjje so vsled tega sklenile, da bodo od slej kmpovale le polovico množine mleka, ki so ga rabile do sedaj. Nekli mlekar je na to ceni znižal na devet centov.

Mesto pred poslednjim udarcem centralnih zaveznikov.

Priprave za obrambo Bukarešta se vrše.

RUSI SO PRIČELI Z OFENZIVO V KARPATIH. — NEMŠKE IN BOLGARSKE ČETE SO PREŠLE V MACEDONIJI V PROTI-OFENZIVO. — ANGLEŠKA OFENZIVA NA ZAPADNEM BOJIŠČU JE PONESREČILA.

ZADNJE VESTI.

London, 2. dec. — Brezični brzojav iz Aten poroča, da se je večeraj iskrcal oddelek zaveznikih čet v Pireju, v atenaki luki.

London, 2. dec. — Tukaj je splošno mnenje, da je Velika Britanija ugodila želji Združenih držav glede varnega potovanja grofa Adam Tarnovskega pl. Tarnova, ki je imenovan avstrijskim poslanikom v Združenih državah.

London, 2. dec. — Rotterdamski poročevalec dnevnika "Times" pravi: Gotove nemške osebe, ki imajo mednarodne zveze, so došle na Holandsko z namenom, da pridejo v zvezo z zagovorniki miru.

London, 2. dec. — Predstraže centralnih zaveznikov so dospole do jezera Greaca, ki se nahaja jugovzhodno od Bukarešta. Mesto je obkoljeno od treh strani in teško bo uti rumunski armadi.

London, 2. dec. — Admiral baron Borsford se je izjavil na shodu, da nemška blokada s potapljašami postaja občutljiva in zahteval je ostrejši nastop proti oporiščem nemških potapljač.

UTRDBE BUKAREŠTA POD SOVRAŽNIM OGNJEM.

Berlin, 1. dec. — Nemško-bolgarske čete so že dospole tako blizu Bukarešta, da lahko dosežejo s topovi zunanje utrdbe. Iz fronte poročajo, da so južne utrdbe mesta že pod ognjem Mackensensenevo težke artilerije. Sto milj obsegajoči polubroč, ki so ga vrgli Nemci naokrog Bukarešta, se je precej stisnil v zadnjih štiriindvajsetih urah. V zadnjih poročilih o napredovanju maršala Mackensena je nekoliko razlike. Eno poročilo se glasi, da so nemške, bolgarske in turške prednje straže že dosegle točko dvanajst milj južno od Bukarešta, drugo pa pravi, da so oddaljene še 16 milj.

Severnozapadna od Bukarešta prodirajo Falkenhaynove čete od Pitešta do reke Dimbovice. Dalje proti severu so Rumunci izgubili svojo zadnjo večjo pozicijo, katero so trdovratno branili več tednov. Kampolung je padel. Da li se bo rumunska garnizija v Bukareštu pustila oblegati, ali bo zapustila mesto z namenom, da ga reši uničevanja, je še negotova stvar.

Uradno poročilo, ki je bilo izdano sinoči, se glasi: V zapadni Rumuniji so naše čete okupirale Kampolung in odprle novo pot čez Torzburški prelaz. 1200 mož in 17 častnikov je bilo ujetih in deset kanonov ter tri strojne puške vplenjene. V južnozpadni Valahiji se nadaljuje napredovanje naših čet; blizu Gjurjga smo ujeli 200 Rumuncev. Podonavska armada maršala Mackensena prodira dalje med bojevanjem mimo grede. Bavarski in šlesvig-holštajnski rezervni streli so se najbolj odlikovali v teh bojih. Ujeti so 2421 Rumuncev in vplenili dva težka topova, 36 poljskih kanonov sedem strojnih pušk in 32 vozov municije. V Dobrudži med Turtukajem in Černovodó so se vršili manjši spopadi.

Petrograd, 1. dec. — Vojni urad je večeraj naznanil, da so Nemci in Bolgarji okupirali Komano, ki se nahaja 16 milj južno od Bukarešta. Tiumanzi in Kalugareni sta pod sovražnim ognjem. Boji se vrše ob železnici, ki vodi v Bukarešt. Bukarešt, 1. dec. — Večeraj izdano uradno poročilo se glasi: Na severni in severozapadni fronti se vrši silovito bojevanje na vsi črti. Naše čete so napredovale v dolinama Buzen in Prahaova. V Valahiji se nadaljuje ljuto bojevanje ob Glavačici. Na južni fronti je položaj neizpremenjen. London, 1. dec. — Tukajšnji vojni kritiki sieer pričakujejo, da bo prihod tevtonskih armad pred Bukarešt naznanjen v prihodnjem uradnem poročilu iz Berlina, vendar pa še niso zavrgli upanja, da ne bodo Nemci ustavljeni pred bukareškimi utrdbami. Z osizrom na poročilo iz Berlina o prvem večjem številu ujetnikov (okrog 5000 mož), ki pa nikakor ni veliko spričo tako naglega prodiranja proti Bukareštu in "divjega bega Rumuncev", kakor se vedno ponavlja v nemških poročilih, sodijo kritiki, da so rumunske armade pod dobrim vodstvom.

rešta. Tiumanzi in Kalugareni sta pod sovražnim ognjem. Boji se vrše ob železnici, ki vodi v Bukarešt. Bukarešt, 1. dec. — Večeraj izdano uradno poročilo se glasi: Na severni in severozapadni fronti se vrši silovito bojevanje na vsi črti. Naše čete so napredovale v dolinama Buzen in Prahaova. V Valahiji se nadaljuje ljuto bojevanje ob Glavačici. Na južni fronti je položaj neizpremenjen. London, 1. dec. — Tukajšnji vojni kritiki sieer pričakujejo, da bo prihod tevtonskih armad pred Bukarešt naznanjen v prihodnjem uradnem poročilu iz Berlina, vendar pa še niso zavrgli upanja, da ne bodo Nemci ustavljeni pred bukareškimi utrdbami. Z osizrom na poročilo iz Berlina o prvem večjem številu ujetnikov (okrog 5000 mož), ki pa nikakor ni veliko spričo tako naglega prodiranja proti Bukareštu in "divjega bega Rumuncev", kakor se vedno ponavlja v nemških poročilih, sodijo kritiki, da so rumunske armade pod dobrim vodstvom.

RUSKA OFENZIVA V KARPATIH.

Petrograd, 1. dec. — Nova ruska ofenziva v Karpatih se uspešno razvija. Današnje uradno poročilo pravi, da so ruske čete dosegle velik uspeh na vsi fronti južno od Kirlibabe in kljub ljutim prodiranjem Avstro-Nemcev so okupirale drugo vrsto hribov. Ljudi boji se vrše za posest prelaza Rodna, ki drži čez Karpatje pri Kirlibabi; zadnje, mesto je pod ognjem ruske infanterije. Okrog 900 Avstro-Nemcev je bilo ujetih in 13 strojnih pušk, dva bombna mortarja in eden minomet uplenjen. V gozdih Karpatih so Rusi okupirali goro Rukada južno od Vakarke, ujeli sto Nemcev in vplenili tri strojne puške. Berlin, 1. dec. — (Brezično). Vojni urad naznanja danes, da so Rusi in Rumunci izvršili večeraj celo vrsto silovitih napadov na 200 milj dolgi fronti, toda ves njihov napor ni prinesel drugega kakor potrat krvi in municije. Rusi so se morali zadovoljiti z nekaterimi lokalnimi uspehi. Dunaj, 1. dec. — Uradno poročilo se glasi: Med dolino Uzul in prelazom Tartar nadaljujejo Rusi srdite napade v svrhu, da objasni stanje težko prizadetih Rumuncev. Vrgli so v boj velike mase moštva. Armade generalov Artza in Kovesova so v akciji noč in dan skoro na vsi fronti in hrabro odbijajo ljute napade sovražnika. Na mnogih krajih je prišlo do krvavih bojev mož proti možu. Ruski naval se do zdaj ni obnesel in za vse svoje velike žrtve imajo Rusi le majhne, lokalne uspehe. Bojevanje se nadaljuje.

PROTI OFENZIVA BOLGARO-NEMCEV NA BALKANU.

Pariz, 1. dec. — Vojno poveljništvo iz Soluna javlja danes o vročih nemško-bolgarskih protinapadih v okoliših Gruništa pri reki Černina macedonski fronti. Srbi so izgubili nekaj zakopov. Poročilo se glasi: Severnozpadno od Gruništa so Nemci izvršili več silovitih protinapadov na pozicije, ki so v rokah srbske armade. Napadi so bili odbiti z ogromnimi izgubami za (Dalje na 3. str., 1. kol.)

Iskaje darovno razen nedelj in praznikov
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Cena opisaov po dogovoru. Skoplet se ne
vradajo
Narednina: Zednjeno drivo (Ivan
Chago) in Canada 50 na leto, 51.50 na pol leta
in 100 na tri meseca; Chicago in Boston
54.50 na leto, 51.50 na pol leta, 51.50 na tri
meseca.
Naslov na vas, kar ima stik s letom:
"PROSVETA"
2687 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit Society
Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY
Advertising rates on agreement
Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$5 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.
Address:
"PROSVETA"
2687 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telefon Lawndale 4635.

Kdo pomaga agitirati?

Kajne, dostokrat ste slišali, če
bi ne bilo teh preklicanih sociali-
stičnih agitatorjev, bi ljudje žive-
li v miru. Življenje bi potekalo
gladko in mirno, delavec bi poni-
žno hodil na tlako, farmarji bi
ne godrnjali, ves svet bi bil spre-
menjen v dolino zadovoljnosti in
pokorščine napram višjim, ki jih
je postavil oni, ki gleda izza ob-
lakov, kaj se godi na tem grešnem
svetu.

Tak bi bil svet, če bi ne bilo
teh hudobnih socialistov na svetu,
ki širijo nezadovoljnost in nepo-
korščino in oznanjajo punt proti
vsem, kar je bilo našim dedom
in pradedom sveto.

Ali imajo socialisti res moč, da
lahko iz pokornih, poslušnih in
mirnih ljudi napravijo puntarje,
ki hočejo pogaziti in uničiti, kar
je od vekov sem sveto?

Te moči nimajo, ampak tolmači-
jo ljudstvu le sedanje razmere, ki
jih je vstvaril kapitalizem. Da
socialistom ne zmanjka snovi, skr-
be razni gospodje, ki na eden ali
drug način obeležajo ljudstvu koša-
ro s kruhom vedno višjeinvišje,
da je ne doseže.

Gospod, ki skrbi, da zavezni-
kim vojakom ne zmanjka kruha
in trdi, da bo kmalu pšenica po tri
dolarje bušelj in da bomô v Ame-
riki imeli nemire sestradanih ljud-
skih množic, če se razmere ne spre-
mene, je dober agitator proti se-
danjemu družabnemu redu. Ljud-
stvo sprejme v začetku taka pre-
krovanja za slab dovtip, če pa
draginja ne odneha in vedno bolj
suši ljudske žepe, pride naravno
do nemirov.

Socialisti ne priporočajo nemi-
rov, ker vedo, da to ni prava pot,
ki vodi do uspeha. Kapitalizem ne
odmika le kruha od ljudskih ust,
ampak tudi skrbi, da velik del
ljudstva ne misli, če pa ta del
ljudstva prične misliti, tedaj misli
narobe.

Nezaveden delavec dela trdo za
svojeja gospodarja. Nakrat mu je
neki špekulant spraznil omaro za
živeč. On hoče jesti, a v omari ni-
ma kaj, da bi žena dala v lonec.
Dela, gara, dobiva plačo, a ta pla-
ča je tako nizka, da se njegova
družina ne more najesti do sitega.
On ne vpraša po vzrokih, temveč
le ve, da dela in je lačen. Najpr-
vi protestira, a ker protest nič ne
izda, gre na ulico in razsaja.

Če razsaja na ulici, pride polici-
ca, ga aretirajo in odvde pred sod-
nika, ki ga poklje v ječo, preje mu
pa se napravi lepo moralno prid-
gno, da je treba spoštovati za-
kone. Zdalj nezaveden delavec pri-
haja do spoznanja, da se mu godi
velika krivica. Delal je in stradal
in ker se je proti temu vprl, so ga
zaprl. Tako nezavedni delavec
prihaja do spoznanja, da je ne-
kaj narobe na svetu.

Kapitalizem skrbi za razmerami,
ki jih vstvarja, da nezavedni de-
lavec prihaja do spoznanja, da je
kapitalistični gospodarski sistem
krivice za delavce.

In te resnice se ne more sta-
jiti.

Ako hočete razveseliti prijate-
lja s dobrim darilom, naročite mu
dnevnik "Prosveto," da bo čital
ob dolgih, zimskih večerih.

Datum v oklepaju n. pr. (De-
cember 31 16) poleg vašega ime
na in naslova pomeni, da vam s
tem dnevom poteče naročnina. Po-
novite jo pravočasno, da se vam
ne ustavi list.

Širom Amerike.

Winnetka, Ill., 1. decembra. —
Včeraj je umrl v tukajšnjem poli-
cajskem zaporu človek, ki so ga
aretirali radi pijanosti in vtaknili
v zapor. Našli so ga ležati v ne-
ki hiši, ki jo šele grade. Pri njem
niso našli nič, da bi ga spoznali;
po obleki in udelanih rokah je pa
soditi, da je delavec.

Mrlški oglednik je odredil pre-
iskavo.

Po policijski filozofiji je vsak
delavec, če ne more stati na no-
gah, seveda pijan. Vseeno pa vla-
dajo čudne razmere v mestu ma-
lih kapitalistov, da umrje arestant
v zaporu. Priznajmo, da je bil a-
restant res pijan. Ali ni bila dolž-
nost policije, da mu oskrbi zdrav-
nika in mu reši življenje?

Helena, Mont., 1. decembra. —
Po oficijelnem štetju glasov, ki je
bilo razglašeno večeraj, so prohibi-
cionisti dobili 28,886 glasov veči-
ne.

"Voda" je zdaj geslo na rudi
bogate Montane.

Washington, D. C., 1. decembra.
Seismograf (aparati za naznanja-
nje potresov in moči potresnih
sunkov) na univerzi v Georgetownu
je zaznamoval hud potres, ki je
zadel Zapadno Indijo.

New York, 1. decembra. —
Ameriški parnik "Gold Shell" je
pripeljal šest mornarjev, ki so
tvorili moštvo jadrnice, ki se je
potopila sredi oceana.

Denver, Colo., 1. decembra. —
Ali se izplača vzeti državljanski
papir? Na to vprašanje odgovar-
ja dogodek, ki se je odigral blizo
Ordwayja, Colo.

James Loekhart, živinorejec bli-
zo Ordwayja, je prišel v Ameriko
še kot majhen deček. Živel je v
prepričanju, da je negov oče po-
stal državljan, ko je bil še mlado-
leten. Loekhart je živel preje v In-
diani. Odkar je izbruhnila držav-
ljanska vojna, je glasoval pri
splošnih volitvah. Služil je tudi ob
času državljanske vojne v zvezni
armadi. Republikanske konvenci-
je se je udeležil kot delegat, slu-
žil je kot šerif v okraju Gibson,
Ind., in bil je aktiven v politiki
skozí leta.

Nekega dne je prosil Loekhart
za domovišče v državi Colorado.
Vprašali so ga, če je državljan, in
Loekhart je pritrdil, da je. Pre-
gledali so vse zapiskove in nikjer
niso našli, da je njegov oče po-
stal državljan. Loekhartu zdaj ni
preostalo drugega kot pustiti do-
movišče ali pa postati ameriški
državljan. Odločil se je za državlja-
stvo.

Tako včasí otroci trpe radi za-
nemarnosti očeta, ki od dne do
dne odlaša, da vpraša za držav-
ljanski papir, dokler ne umrje.

South Bend, Ind., 1. decembra.
Arehie Trost, ponočni telegrafist
in prodajalec vozniških listkov na
železniški postaji New York Central
železniške družbe, je priznal, da
si je izmislil pripovedko o ropar-
skem napadu, pri katerem so ga
roparji pretepli in oropali za
\$1,000.

Trost je prvičrat pripovedo-
val, da je bil oropan na potu z
železniške postaje v pisarno, eks-
presno družbe. Policija se je obna-
šala, da verjame njegovim besed-
dam. Kasneje so detektivi šli v
Walkerton, kjer je Trost zaprav-
ljal dan in ga aretirali. Trost je
je na to podal.

Washington, D. C., 1. decembra.
Železniške družbe na severozapa-
du so se sporazumele, da odpomo-
rejo na ta način pomanjkanju voz
za prevažanje premoga, da postavi-
vijo v službo za prevažanje pre-
moga 16,500 voz, ki so služili za
prevažanje rude. Na ta način upa-
jo železniške družbe vsaj za silo
odpomoči pomanjkanju premoga.

Slovenske vesti.

Chicago, Ill. — Slovenski soc.
klub stev. I. J. S. Z. priredil je na
Zahvalni dan veselico v Narodni
dvorani. Na programu ste bili dve
saljavi enolejanki namreč: "Vse-
peh" in "Kdo je blazen." V prvi
so bili zelo fino izraženi različni
karakterji — starokraj, meščanske
inteligence, ki se zbira v gostilni
in tudi kostumi so bili imenitni.
Saljogra "Kdo je blazen" izzvala
je utopog prav prisrčnega smeha
med občinstvom. Mr. Judnich, ki
je igral vlogo vspokojenega, pa

HABSBURG LYING IN STATE AND
CAPUCHIN CHURCH IN VIENNA

Vsi prihajamo enako na svet in
odhajamo s njega, kljub temu je
velika razlika, če umrje cesar ali
delavec, ali če se rodi sin cesarju
ali delavcu. Po naravnem zakonu
bi morali vsi živeti v enakih raz-
merah in imeti enako priliko do
izobrazbe in življenjskih sredstev.
In vendar tega nimamo, ker so
ljudje sami vstvarili razlike: po-
višali ene, druge pa ponižali.

Slika nam predočuje rakev nad-
vojvode Franc Ferdinanda, sdolaj
je kapucinska cerkev, v kateri le-
že Habsburžani pokopani. Tudi
Franc Jožefa so položili na tak
dragocen oder, da razkasujejo lju-
dem cesarsko rasločnost.

precej sitnega in razburljivega
kapitana, je bil neprekosljiv. Tu-
di njegova žena (Mrs. Udovich)
je bila izborna, dasi je bila precej
klepetava. Zaljubljeno hčerko si-
nega kpaitana je zelo naravno
predstavljala gospica Josie Vesel.
Posebno imenitna je bila ko je
vsa nervozna pričakovala svojega
zaročence, kterega je predstavl-
jal mr. Zavertnik ml. Ta je bil
precej boječ ženin, a v okoliščinah
ni mogel biti drugačen. Zdravnik
(Mr. Udovich) je imel le kratko
vlogo in rešil jo je dobro. Iz nri-
šnice ubeglega nenevarnega mor-
ca, je predstavljal naš znani Char-
lie Vesel. Od njega sploh vedno
pričakujemo dobrega nastopa in
tudi to pot se nismo varali. Vsaka
njegova kretnja vzbujala je gla-
sen smeh. Da ste ga p. pr. videil
kako zna muhe loviti! — V sploš-
nem je bila ta enodejanska prav
dobro igrana in smejali smo se, da
so nam rdeča ušesa. Pa saj smo
bili prišli zato, da se enkrat zo-
pet počteno nasmejemo.

Obisk veselice je bil bolj slab,
pa kaj dosti boljega tudi prič-
akovali nismo, ker je bilo na ome-
njeni dan več slovenskih veselie v
Chicago.

Po igri se je razvila takozvana
prosta zabava in ples. Zabava je
bila izborna — in če odračunamo
baro z različnimi mokrimi dobro-
tami, žarne nageljčke, ki so pri-
vetveli v dvorano in sladko sadje,
ki je zorelo pri drevesu sredi vr-
ta — hočem reči: pri steburu na
sredi dvorane — je bila tudi po-
polnoma prosta. Nežni spol je bil
seveda radoveden na zapeljivo
sadje in evetje na sredi dvorane,
dasi ni bilo prepovedano. Žrtve
smo bili kajpada mi grešni Ada-
movi sinovi. Kaj se hoče, lepih E-
vie je mrgofole in delal se je —
ne greh — ampak business tam
pod stebrom spoznanja grošev in
dvojaki. Če te primejo dve ali štiri
mehke ročice — kdo bi se ne
zganil! Celo star hrastov štor bi
se zamajal in sredi zime bi mu
po trhem drobnoju zakročilo ne-
kaj kot melodija: "... o j evet
deklet — pomlad je spet!"

Yale, Kans. — Rojakom in so-
bratu Antonu Rugar umrl je sin-
ček Filip, za bolgnjio bronhitis.
Bolan je bil le tri dni. Pokopali
smo ga 26. novembra 1916.
Poročevalec.

Lincoln, Ill. — Društvo Zagor-
ski Zvonovi, šte. 116 S. N. P. J.

Čemu?
Ali ni za cesarja dober ravno-
tak mrtvački oder kot za delavca,
zbit iz desk?

Ni! In zakaj? Ljudje še danes
ne razumejo Kristovih besed:
"Nihče izmed vas naj ne bo povi-
šan."

DOPISI.

Roslyn, Wash. — Zima nastopa
in z zimo jako rada pride tudi
brezposelnost. Zima in glad sta
dva navadna spremljevalca bed-
nega delavca v današnjem druž-
nem redu. Delavec, ki vse proiz-
vaja, mora na zimo večkrat stra-
dati in zmrzovati! Koliko časa bo-
mo še pustili, da bodo drugi vz-
vali sad našega truda, medtem ko
bomo mi stradali in zmrzovali.

Pred par tedni bile so državne
in narodne volitve. / Za koga so
delavec glasovali? Kajpak, glas-
vali so za one, ki so na krmilu že
leta in leta, glasovali so za repu-
blikance ali demokrate, ki še nik-
dar niso nič storili za zboljšanje
bednega položaja delavcev, gla-
sovali so za one, kteri so jih na
zimo že tolikokrat obsodili na glad
in zmrzovanje. Delavei bi bili lah-
ko izbrali v postavodajne zbere
svoje moče, ki bi skrbeli za do-
brobit delavca, ki bi gledali na to,
da delavec tudi uživa to kar pro-
izvaja. Delavei pa tega niso hoteli,
volili so za kapitalistične stranke,
zato naj se ne pritožujejo, ako
bodo zopet stradali in zmrzovali.

Delavcem v Roslynu in Ronaldu
naznanjam tem potom, da je J. S.
Z. klub začel zopet delovati in
pozivljam vse, naj pristopijo h
klubu in se seznanijo z nauki in
bistvom socializma.

Josip Bolf.

Herminie, Pa. (No. 2.) — Po-
ročati mi je o nesreči, ki se je
pripetila dne 18. novembra. Kakor
po navadi šli so po vspenjači tri-
je delavei v rov in četrti je bil na
potu. Kteri ste že delali v rovih
ali še delate, vam je znano, kako
obstoji v rovih. V pritličju navad-
no počakajo delavei na svoje pri-
prave za delo, ktere spuste nav-
adno vsakih petnajst minut z vs-
penjačo dolí. Tisto jutro je bilo
k sreči precej mrzlo, zato so de-
lavei takoj po prihodu v rov po-
skakali v stransko luknjo. Da so
ostali pri vspenjači v pritličju, do-
hitela bi jih bila v naslednjem tre-
notku grozna smrt, ker v višini

kakih 100 čevljev se je vtrgalo
najmanj za tri sto voz kamenja in
se zrušilo v pritličje. Da se je to
zgodilo le par hipov pozneje, ko
bi imel priti voz z orodjem, po
kterem delavei vedno hitro pose-
žejo, ne bi bil nobeden odnesel
zdrave kože. Vsekakor je plast
kamenja zahtevala eno žrtve. Ta-
ko spolnjujejo kapitalisti njih ob-
ljube, ki so jih delali pred volit-
vijo. Sicer ne mislim, da bi mo-
gel Mr. Wilson ali vsi pripadniki
demokratske stranke s svojimi
pleči obdržati plast kamenja, da
se ne bi zrušila, toda zakon bi la-
hko prisilil kompanije, da bi skr-
bele za večjo varnost delavcev. Na
tisoče nesreč zgodilo se je širom
Združenih držav za časa Wilsono-
ve administracije, kterih večina bi
se bila lahko preprečila, da se je
vlada brigala za varnostne napra-
ve. Seveda žrtve, ki so padale, bi-
li so po navadi delavei in kaj to
briga zastopnike kapitalističnih
strank. — Žalostno je, da delav-
cem jo ne gre v glavo. Ob času
volitev se jim tako postrani pri-
vašči kaka dobra beseda, pa zo-
pet volijo za demokrate ali pa
republikance, češ, saj socialisti itak
ne morejo nikoli zmagati. Seveda
bi bilo neumno pričakovati, da se
bo to spremenilo enem samem
dnevnu, saj pravijo, da je še bog
rabil šest dni, da je cel svet ust-
varil. Kdor hoče iz prvega nad-
stropja po stopnicah v šesto nad-
stropje, bo iz prvega nadstropja
dospel najprvo v drugo, — potem
v tretje itd. Tako gre tudi zmaga
socializma stopljena. Letos smo
napredovali za 30% in če bi bili še
tisti oddali svoje glasove za soc.
kandidate, ki pravijo, da sociali-
zem ne bo nikoli zmagal, napre-
dovali bi bili za 50%. Sicer pa za
danes volitve niso še naša glavna
naloga. Najbolj važno je, da pri-
dobivamo delavce za socialistične
klube, da čitajo socialistične knji-
ge in časopise in da se izobraž-
ujejo, ker brez organiziranega de-
la nam je vsaka politična in gos-
podarska akcija nemogoča.

Ker že ravno o tem govorimo,
naj še omenim, da tudi v tem oziru
napredujemo v Herminie. Ned-
avno je poročevalec iz Edna, Pa.
pisal, da je bila v paradi za repu-
blikansko stranko tudi slovenska
godba iz Herminie, Pa. Kteremu
je kaj znano od naše naselbine, ve
kako nas pritiskajo hlapei buržo-
azije, zato nam je mogoče delova-
ti le počasí in tajno. Da pa ne
spimo je najboljši dokaz, napre-

dek socialističnih glasov. P-
štirimi leti dobil je soc. kandid-
v tukajšnji naselbini le dva
as, letos pa 35 (reci petintrideset).
To kaže, da napredujemo. Seve-
s tem da je oddal svoj glas
delavske kandidate, delavec se
opravil vse svoje dolžnosti. T-
ba je, da je član iste organizacije
da zasleduje vsa njena načela
da agitira zanjo in širi nauke
cializma med nezavednim de-
stvom. Le na ta način je mogo-
da bomo zlezli izpod današnjega
kapitalističnega sistema. —
porodam rojakom, naj ne puš-
delavskih časopisov, kot so Pro-
taree in Prosveta, ležati nepre-
nih po kotih, ampak pazljivo
jih čitajo in priporočajo svim
prijateljem, da si jih tudi vsi
ročijo. Kteri še niste naroči-
na Prosveto, ne čakajte da vas
išče zastopnik, ampak naročite
pri bližnjem tajniku S. N. P.
društva. Vsak tajnik društva
N. P. J. je tudi pooblaščen pob-
ti naročnino za Prosveto.

A. Kodrič.

Gordon Mine, Colo. — Z de-
gre v tem premogovniškem ok-
ju še precej dobro, ampak je
raj samo delo pa nič družega.
se pravi da okroglega se le
vidi. Kdor se zadovolji kot
Hrvat, ki je šele prišel iz stan-
krajja, samo da "radi" pa če
služi ali ne, za takega so ti
ji idealni. Če boš kak dan
boljše zaslužil, te bo "boss"
cej videl in ti bo pravil, kako
no zaslužiš. Seve tistega pa
vidi in noče videti, kako si m-
garati za tiste borne cente. —
mogarske brone, ki se od zad-
stavke precej napihnjeno dr-
je precej poparil izid letošnjih
litev v teh krajih. Republik-
ska stranka, ki je bila v sedli-
celih 18 let, je propadla in iz-
ljeni so demokrati. Seveda
javno znano, da ste obe stra-
kapitalistični, vendar dokler
mogoče, da bi prišla na pov-
socialistična stranka, je tudi
neke vrste zmaga, da je stara
da poražena. Komur so znane
mere med premogarji v Huerf-
County, je prepričan, da je ne
izvoljeni šerif vsega zaupanja
vreden mož. Ob času zadnje
ke v žužni Coloradi izkazal se
odkritoga prijatelja delavcev
mnogokrat je svoje življenje
gal v korist štrajkarjev. Del-
mu tega niso pozabili in pri-
volitvah je bil izvoljen šerif
Huerfano countija. Nasilnosti
so se vršile o priliki omejen
štrajka, so marsikteremu dela-
oči odprle in upati je, da ni
daleč čas, ko bo vse delav-
združeno pod zastavo socializma.

Martin Mlekú.

Za zabavo in kratek č.

Pomota.

Oče, drvar v neki vasi u-
divjo svinjo. Odseda ji glavo
lepo zavije in da svojemu sinu
da jo ponese učitelju. Naroči
"Ko prideš k učitelju pot-
lepo na vrata in reci: "Dober
čer" gospod učitelj! Moj oče-
var vam pošlje to svinjsko
Ako vlovil še kako jerebico
šlje vam." Ob koncu mu zap-
"Ne pozabi mi; drugače te
vrag odnese." Sin odnese g-
in celo pot ponavljaj, kar mu
če naročil. Na učiteljevem pi-
se pa spotakne in pade. Pri-
učitelj in razburjeni deček za-
besede takole: — "Dober
svinjska glava! Moj gospod-
telj poklje vam tega drvarja in
vjame še kakšno jerebico jo
vrag odnese!"

Dobra logika.

Pat: "Say, Mick: sem v
slabem položaju. Daj mi no
diti en dolar."
Mick: "Begorra, Pat, da ti
vem resnico, nimam niti
ma." Vsak cent, ki ga doblim
svoji vhogi materi!"
Pat: "Lažes Mick! Prav se
le sem govoril s tvojo mate-
pa mi je rekla, da ji ne daš
li centa."
Mick: No vidiš Pat, če s
ubogi stari materi ne dam
kako moreš neki upati, da bi
tebil!"

Ena izmed njih.

Reggy: "Slisik, jaz grem
jug čez zimo."
Prihodnji teden upam že bi
Floridi."
Peggy: "Da; saj ravno v
času gredo tudi druge na jug."
Reggy: "Katero druge?"
Peggy: "No, divje gosi."

dek socialističnih glasov. P-
štirimi leti dobil je soc. kandid-
v tukajšnji naselbini le dva
as, letos pa 35 (reci petintrideset).
To kaže, da napredujemo. Seve-
s tem da je oddal svoj glas
delavske kandidate, delavec se
opravil vse svoje dolžnosti. T-
ba je, da je član iste organizacije
da zasleduje vsa njena načela
da agitira zanjo in širi nauke
cializma med nezavednim de-
stvom. Le na ta način je mogo-
da bomo zlezli izpod današnjega
kapitalističnega sistema. —
porodam rojakom, naj ne puš-
delavskih časopisov, kot so Pro-
taree in Prosveta, ležati nepre-
nih po kotih, ampak pazljivo
jih čitajo in priporočajo svim
prijateljem, da si jih tudi vsi
ročijo. Kteri še niste naroči-
na Prosveto, ne čakajte da vas
išče zastopnik, ampak naročite
pri bližnjem tajniku S. N. P.
društva. Vsak tajnik društva
N. P. J. je tudi pooblaščen pob-
ti naročnino za Prosveto.

A. Kodrič.

Gordon Mine, Colo. — Z de-
gre v tem premogovniškem ok-
ju še precej dobro, ampak je
raj samo delo pa nič družega.
se pravi da okroglega se le
vidi. Kdor se zadovolji kot
Hrvat, ki je šele prišel iz stan-
krajja, samo da "radi" pa če
služi ali ne, za takega so ti
ji idealni. Če boš kak dan
boljše zaslužil, te bo "boss"
cej videl in ti bo pravil, kako
no zaslužiš. Seve tistega pa
vidi in noče videti, kako si m-
garati za tiste borne cente. —
mogarske brone, ki se od zad-
stavke precej napihnjeno dr-
je precej poparil izid letošnjih
litev v teh krajih. Republik-
ska stranka, ki je bila v sedli-
celih 18 let, je propadla in iz-
ljeni so demokrati. Seveda
javno znano, da ste obe stra-
kapitalistični, vendar dokler
mogoče, da bi prišla na pov-
socialistična stranka, je tudi
neke vrste zmaga, da je stara
da poražena. Komur so znane
mere med premogarji v Huerf-
County, je prepričan, da je ne
izvoljeni šerif vsega zaupanja
vreden mož. Ob času zadnje
ke v žužni Coloradi izkazal se
odkritoga prijatelja delavcev
mnogokrat je svoje življenje
gal v korist štrajkarjev. Del-
mu tega niso pozabili in pri-
volitvah je bil izvoljen šerif
Huerfano countija. Nasilnosti
so se vršile o priliki omejen
štrajka, so marsikteremu dela-
oči odprle in upati je, da ni
daleč čas, ko bo vse delav-
združeno pod zastavo socializma.

Martin Mlekú.

Za zabavo in kratek č.

Pomota.

Oče, drvar v neki vasi u-
divjo svinjo. Odseda ji glavo
lepo zavije in da svojemu sinu
da jo ponese učitelju. Naroči
"Ko prideš k učitelju pot-
lepo na vrata in reci: "Dober
čer" gospod učitelj! Moj oče-
var vam pošlje to svinjsko
Ako vlovil še kako jerebico
šlje vam." Ob koncu mu zap-
"Ne pozabi mi; drugače te
vrag odnese." Sin odnese g-
in celo pot ponavljaj, kar mu
če naročil. Na učiteljevem pi-
se pa spotakne in pade. Pri-
učitelj in razburjeni deček za-
besede takole: — "Dober
svinjska glava! Moj gospod-
telj poklje vam tega drvarja in
vjame še kakšno jerebico jo
vrag odnese!"

Dobra logika.

Pat: "Say, Mick: sem v
slabem položaju. Daj mi no
diti en dolar."
Mick: "Begorra, Pat, da ti
vem resnico, nimam niti
ma." Vsak cent, ki ga doblim
svoji vhogi materi!"
Pat: "Lažes Mick! Prav se
le sem govoril s tvojo mate-
pa mi je rekla, da ji ne daš
li centa."
Mick: No vidiš Pat, če s
ubogi stari materi ne dam
kako moreš neki upati, da bi
tebil!"

Ena izmed njih.

Reggy: "Slisik, jaz grem
jug čez zimo."
Prihodnji teden upam že bi
Floridi."
Peggy: "Da; saj ravno v
času gredo tudi druge na jug."
Reggy: "Katero druge?"
Peggy: "No, divje gosi."

Evropska vojna in vesti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prve strani)

Evropska vojna in vesti iz inozemstva. (Nadaljevanje iz prve strani)

Evropska vojna in vesti iz inozemstva. (Nadaljevanje iz prve strani)

Evropska vojna in vesti iz inozemstva. (Nadaljevanje iz prve strani)

Evropska vojna in vesti iz inozemstva. (Nadaljevanje iz prve strani)

IZ RUSKE FRONTE.

Petrograd, 1. dec. — Uradno poročilo: Včeraj je sovražnik organiziral napad na naše zakope v okolici Ypresa v Belgiji, toda poskus je padel v vodo. Angleži so napadli nemške pozicije po četrdesetih metrih dolgi front, ali po krutem boju so bili dočela odbiti. Na fronti ob Sommi leži gosta megla, ki pa ne ovira artilerijskih strelbov med Serre in Ancere in v pasu St. Pierre-Vaast.

Berlin, 1. dec. — Uradno poročilo: Turške čete so včeraj odbile močne ruske napade ob reki Zlati Lipi v Galiciji.

ANGLEŽI ZOPET IMELI SMOLO.

Berlin, 1. dec. — Glasom uradnega poročila so Angleži pripravili nekaj kakor novo ofenzivo v okolici Ypresa v Belgiji, toda poskus je padel v vodo. Angleži so napadli nemške pozicije po četrdesetih metrih dolgi front, ali po krutem boju so bili dočela odbiti. Na fronti ob Sommi leži gosta megla, ki pa ne ovira artilerijskih strelbov med Serre in Ancere in v pasu St. Pierre-Vaast.

Pariz, 1. dec. — Vojni urad poročila: Južno od Somme je sovražnik energično bombardiral našo fronto ob Chaussea do Bery. Inženirskih akcij ni bilo. V Sampaniji in Argonih smo eksplozivni mine z dobrim učinkom.

London, 1. dec. — Uradno poročilo: Na somski fronti v okolici Guedecurta so bile prejšnje noči sovražne strojne puške nekaj aktivne. Drugega ni kaj poročati.

LEPO VREME JE OŽIVELO BOJE, PRAVI RIM.

Rim, 1. dec. — Vreme se je zjamilo in zopet je oživila artilerijska bitka na večjem delu fronte. — poročila danes vojni urad. Vročna artilerijska akcija se vrši na frontskem, na planjavi Asiago, iz bližine od Gorice in na Krasu. Italijanske baterije so uspešno bombardirale avstrijske postojanke v Britofu ob Soči. Avstrijski letalci so bili tudi aktivni in izgubili so dva croplana.

BOJI V ATENAH MED GRKI IN ZAVEZNIKI.

London, 1. dec. — Iz današnjih razvratnih vestí iz Aten je poznati, da se že vrše boji med kraljevimi pristavi in zavezniškimi četami. Podadmiral Fournet je ukazal izkreati angleško, francosko in italijansko vojaštvo v Piretju, da izpolni svojo zahtevo glede na razpoložljive grškega orožja in municije. Danes je potekel ultimatum kraljeva vlada se ni odzvala na zahtevo. Položaj je zelo resen. "Daily News" ima brzojavko, da so počili prvi strelci med položajem nemškega poslanstva in kraljevo polnočo in več osem je bilo aretiranih. Korespondent lista "Chronicle" poroča, da je izjavil Fournet: "Absolutno vstrajam pri svoji zahtevi, kakor je izražena v ultimatu. Nerad poznamo krvolitje, toda če ne bo odgovora, bom razpolagal z vojaštvom entente in z največjimi topovi, katerih imamo dovolj. Ne vem, zakaj se ne bi kralj pokoril in krep dal orožje in municijo."

ANEKSIJA RUMUNSKÉ?

London, 1. dec. — Iz Rotterdamu poročajo, da namerava Nemčija anektirati gotove dele Rumunije in s tem zaščititi bagdadsko železnico in si zagotoviti nadaljnjo veliko zalogo žrnice. Prekomorska časnikarska agencija javlja iz Berlina z dne 28. dec. o velikem bojnem plenu v Rumuniji, katerega je še nemogoče preceniti. V glavnem obstoji plen v sledečem: Dva polna vlaka kladne živine, velika zaloga žita, ogromna količina petroleja, enajststo vozov napoljenih z živim in bojnim materialom, 6 vojaških avtomobilov, 1870 železniških vagonov večidel naloženih z blagom, šest parnikov in 79 čolnov, med katerimi je 16 naloženih s koruzo in ječmenom.

NADSUBMARINKE.

Kopenhagen, 1. dec. — Danski ribiči sporočajo, da so videli nemške submarinke izredne velikosti, ki merijo najmanj 400 čevljev dolgi. Nekateri potuhotnice so bile večje kakor pa trgovske ladje, ki so jih prve potopile.

GRKI PROGNALI FRANCOŠKE ČASTNIKE.

London, 1. dec. — Posebne vesti iz Aten se glase, da vlada v mestu velika panika. Kraljeva garnizija je zapustila Atene in odšla nekam v notranjost dežele. Prejšnje noči sta odšla dva polka in vzela seboj artilerijo, ostalo orožje in municijo.

Atene, 1. dec. — Grška vlada je vzela kontrolo nad pošto in brzojavom in odpodila francoske častnike, ki so zdaj upravljali zadnje. Zavezniki so pričeli z izkrevanjem čet v Pireju.

MARINA POTOPLJENA V ZMOTI.

Washington, 1. dec. — Nemška vlada je obvestila ameriško, da je poveljnik submarinke torpediral parnik Marino, na katerem je našlo smrt šest Amerikancev, v zmoti misleč, da je angleški vojaški transport. Berlinska vlada javlja, da je pripravljena plačati odškodnino, ako ameriška vlada preskrbi vse potrebne podatke, iz katerih bo lahko razvidno, da je bila Marina navaden trgovski parnik.

DEPORTIRANJE ŽENSK IZ BELGIJE.

London, 1. dec. — Reuterjeva vest iz Amsterdama se glasi, da so Nemci začeli z deportiranjem Belgijcev od 17 do 60 leta iz Hasseleta in Lansye. Obenem bodo deportirali tudi ženske, ki imajo šiviljne stroje v svoji posesti.

NEMŠKI SOCIALISTI PROTI "DOMAČI ARMADI".

Amsterdam, 1. dec. — Iz Berlina poročajo, da je državni zbor sprejel prvo ključavo predlogo za sporno mobilizacijo "domače armade", kakor je priporočil glavni odsek. Vse izpremembe so bile zavrnjene. Socialisti obeh frakcij so soglasno glasovali proti predlogi.

KRVAVI DOBIČEK.

Berlin, 1. dec. — Kruppova tvrdka, ki izdeluje kanone za centralne zavezničke, je razpisala dvanajstodstotno dividendo kakor lani. Družba bo izplačala dividendo kljub visokemu vojnemu davku in "prostovoljnemu" vojnemu posojilu.

AVSTRIJSKA VLADA PRIČAKUJE BOJEV V PARLAMENTU.

London, 1. dec. — Brezlična brzojavka iz Berna se glasi, da namerava novi cesar v kratkem sklicati avstrijski parlament, toda vlada se boji, da bo prišlo do ostrih konfliktov v zbornici. Da se temu izognejo, je začel ministrski predsednik Koerber konferirati z voditelji raznih političnih strank z namenom, da dobi od njih obljubo, da ne bodo nasprotovali vladi, kadar bo odprt parlament. Koerber se posebno trudi zaradi Čehov, da ne bodo protestirali zoper kazni, ki so bile izrečene in izvršene nad mnogimi češkimi poslanci. Ali do danes ni še dobil nobenega zagotovila.

ANGLIJA ZAPLENILA PREMOKOPE.

London, 1. dec. — Angleška vlada je vzela premogokope v South Walesu pod svojo kontrolo in jutri začne z operiranjem jam na militaristični podlagi. To se je izvršilo vsled tega, ker je v premogokopih grozil štrajk premogokoparjev in je bila nevarnost, da se pri tem omeji produkcija. Zlat prišček je zdaj začel z razroževanjem domačinov.

ANGLEŠKE IZGUBE V NOVEMBRU.

London, 1. dec. — Vojno ministrstvo naznanja, da znašajo izgube angleške armade meseca novembra na vseh frontah 74.650 ubitih, ranjenih in izgubljenih. Med temi je 2351 častnikov.

MED DVEJMA OGNJEMA.

Berlin, 1. dec. (Brezlično). — Prekomorska časnikarska agencija poroča, da je po izpovedbi ujetnikov na zapadni fronti zapovedal poveljnik angleškim in francoskim vojakom, da morajo vstrajati pri napadu, če ne, da bodo na nje namerjeni lastni topovi. Med napadom Angležev na Thiepval so operatorji nastavili strojne puške na hrbe napadajočih vojakov. Na ta način so imeli vojniki smrt pred seboj in smrt za seboj in morali so nekaj storiti.

VILLA SE BLIŽA JUAREZU.

El Paso, Tex., 1. dec. — Carranzine čete v državi Chihuahua so razpršene na vse strani. Večji oddelek Trevinove armade se je vtaboril nedaleč od Juareza na begu proti meji. General Gonzales v Juarezu izjavlja, da se zbira vojske v Juarezu, od koder bodo udarile nazaj na mesto Chihuahua, toda apanja je zelo malo. Zdaj ni več dvoma, da je Villa gospodar v glavnem mestu države, kjer se je zopet nastanil v guvernerjevi palači, v kateri je bival pred 15 meseci. Ko je Villa okupiral mesto, je ukazal zakuriti veliko ognjev zmag mesta in sežgati mrtva trupla padlih Mehikancev. Tukaj pravijo, da je Villa včeraj brzojavil generalu Gonzalesu, da je dal postreliti 40 Kitajcev in da se v kratkem oglasi na obisku v Juarezu.

Washington, 1. dec. — Vladni krogi še vedno čakajo na uradna poročila o izidu boja v Chihuahua City, čeprav ne dvomijo več, da je Trevino pobegnil. Splošno mnenje je, da odslej se bo vodila bojna kampanja med Carranzo in Villu tesno poleg ameriške meje. Prišla je tudi vest, da je Carranz nezadovoljen z mirovnim mērtom, ki je bil izdelan v Atlantic City. Vojni department pravi, da Pershingove čete ne bodo ovirale Ville, ako zadnji napade Juarez.

Querretaro, Mehika, 1. dec. — 242 poslancev mehiskega kongresa se je danes sešlo v prvem zasedanju. Glavar republike Carranza je otvoril kongres. Zborovanje se vrši izključno v svrhu revizije ustave iz leta 1857.

DIKTATORSTVO ZDRUŽENIH DRŽAV NA SANTO DOMINU.

Washington, 1. dec. — Vladni uradniki se boje, da so dregnili v sršenovo gnezdo, ko so proglasili militaristično diktatorstvo na otoku Santo Domingo. Kapitan Knapp ima tamkaj samo 1800 mož in današnje vesti sporočajo, da je ta posadka premajhna, da bi vzdržala red. Domačini so razjarjeni in vojni department je občešen, da sta se združila general Arras, protiameriški, revolucionarni vođa in predsednik republike Enriquez in pričela s sovražnim gibanjem proti Amerikancem. Predsednik in rebelni vođa bosta aretirana. Ker ni najmanjšega zadržanja, da bi se moral izvoliti predsednik mirnim potom v otočanski republiki, je ameriška vlada mnenja, da bo militaristična diktatura Zdrženih držav najbrž potrebna par let.

Predsednik Enriquez ni bil nikoli priznan po ameriški vladi in na odredbo iz Washingtona ga je kapitan Knapp enostavno odstavil od predsedništva. Ameriška posadka je zdaj začela z razroževanjem domačinov.

Uradno vladno poročilo o dogodku se glasi, da je večina prebivalstva na Santo Domingo zadovoljna z izpremembo njihove vlade.

NEMŠKI VLADAR V BELGIJI SE ZAGOVARJA.

Amsterdam, 29. nov. — "Deutscher Tagblatt" je včeraj prinesel intervju vojnega guvernerja v Belgiji barona Bissinga, kateri je rekel z ozirom na deportiranje Belgijcev: "Jaz nisem zato v Belgiji, da bi mučil prebivalstvo ali narekoval kazni, temveč da skrbim za najboljše interese Nemčije. Tozadevno delo (deportacija) se vrši po našem najboljšem prepričanju in smatram, da je dosežen velik uspeh že s tem, da je Belgija, ki je tako blizu bojne fronte, prosta vsake revolucije. Star vojak sem in ne bi rad nastopil z orožjem proti neoboroženemu ljudstvu. Smatram dalje, da služim cesarju in domovini na veliko korist, ker skrbim, da se v Belgiji ne preliva nemška kri in da ni treba vlačiti nemškega vojaštva iz drugih front v belgijska mesta." (To je prvo uradno priznanje Nemčije, da se boji revolucije v Belgiji in zato odreja moško prebivalstvo čez mejo.)

ZAKAJ SE ŽIVINA SLINI, DA JI CURKOMA TEČE IZ GOBČA, KADAR JE SVEŽO-DETELJO.

Detelja, bodisi sveža ali posušena, ki povzroča pri živini hudo slinjenje, je napadena od rje, ki jo dela gliva "Uromyces trifolii". Napadena detelja je pikasta, kakor bi bila od muhjakov ponesnažena, in ne povzroča samo hudega slinjenja, temveč se morejo po daljšem uživanju izemiti še hujše bolezni. Porabnega sredstva, da bi tako deteljo naredili nesškodljivo za uživanje, ne poznamo.

PRI SPREMENBAH NASLOV

treba omeniti poleg novega tudi stari naslov. Pišite imena krajev in ulic pravilno, kakor se pišejo v angleščini, da ne bo potem kakih nesrednosti a pošti.

POZOR! OEVVLJARJI. POZOR!

Čevljar, katerega veseli samostojno delati, ima zelo lepo priliko za dobro idočo čevljarstvo obrt. V novi naselbini, katera rapidno napreduje. Naseljenei raznih narodnosti; mnogo Slovencev. Dosti dela in dober zaslužek. Proda se pod zelo ugodnimi razmerami, ali odda se tudi v najem, ako kdo želi. Čevljarji pogum! Oglasite se osebno ali pa pisмено pri J. Kobi, 9704 House St., New Duluth, Minn.

Priporočam

svojo gostilno v obliki vsem Slovencev in Hrvatov v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravi, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo, brinjevec, alivovec, visky, smotke itd.

Josef Cigole, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

Ne more dopovedati koliko je trpel vsled želodca.

H. H. Von Slika izdelovatelj Bolgarskega krvnega čaja, kateri je s sto in sto tisočev bolniki v stalni zvezi in je dobil od njih, ki so že davno v gomilah, zahvalna pisma, katerim je Bolgarski Krvni čaj pomagal. — Rojak Josip Belaza, Camp 1, Bordeaux, Wash. piše sledeče: Ne vem kako bi se vam zahvalil za pomoč, ki ste mi jo dali z vašim Bolgarskim Krvnim čajem.

Ne morem niti povedati, koliko sem moral pretrpeti v času enega leta vsled bolečine v želodcu, ali sedaj od kar vžijam vaš Bolgarski Krvni čaj, mi je želodec v dobrem redu."

Eno veliko škatiijo Bolgarskega Krvnega čaja, ki traja pet mesecev, pošljemo za en dolar kamor koli. V Canada pa za \$1.20

Marvel Products Co., 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošiljatev osigurati, pošljite 10c. več.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovencev za izdelovanje stavbinskih načrtov. Tel. Franklin 5601 TEL. NA DOMU AUSTIN 25008

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inokorp. 17. junija 1907 v dr. Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. UPRAVNI ODBOR: Predsednik: John Vogrič, box 214, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans. II. Podpredsednik: Jozef Kuhelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill. Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. NADZORNI ODBOR: Jozo Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo. POBOTNI ODBOR: Anton Hraat, 511-95th Ave., New Duluth, Minn. Jozo Radišek, 679 box, Saulton, Pa. Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa. UREDNIK "PROSVETA": Jozo Zavertnik, Chicago, Ill. VERHOVNI IZDAVNIK: F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov: TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov: JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa. ZADEVE PREPILJIVE VERBIN B, ki sta jih rešili prva in druga tožilstva, se pošiljajo na naslov: ANTON HRAAT, 611-95th Ave., New Duluth, Minn. VSI DOPIŠI, rasprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravnim "Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu navedeno, ako želite, da bo vsaka stvar, hitro rešena. Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob osmih zvečer v prostorih jednotinega poslojpa.

Za vsebino oglasov ni odgovorna ne upravnštvo ne uredništvo.

Dr. LORENZ, specialist moških bolezni. Jaz sem edini hrvaško govoreči specialist moških bolezni v Pittsburghu, Pa. DR. LORENZ, 644 Penn Av. II. nadst. na ulice. Uradne ure: dnevno od 9. dopoldne do 8. ure zvečer. V petkih od 9. dopolne do 2. popoldne. Nedeljo od 10. dop. do 2. popol. POZOR, ROJAKI! Naznamaj rojakom, da sem odprl trgovino z mešanim blagom in se pripravim za obilen obisk. — Vsakemu bom hvaležno postregel po zmerni ceni. ANTON ZORNIK, HERMINIE, PA. Telef. Monroe 4371 Piane Stars 711 Milwaukee Ave. TONY KOTEK 2848 S. Lawndale Ave., blizu 28. ulice blizu telef. Lawndale 4108 CHICAGO, ILL. Piane prodajamo po tovarniški ceni. Popravljamo, vglajujemo in stare piane zamenjamo. M. SCHULZ CO. Izdelovalatelji najboljšje vrste pian. Imamo tri svoje tovarne.

POZOR ROJAKI! Osnovana se je pravna liga pod imenom International Protection League iz najboljših advokatov, katere naslov je 401 Bakewell Bldg., Diamond in Grant Streets, Pittsburgh, Pa. Liga ima namen zastopati in varovati naše ljudi v civilnih in kriminalnih zadevah, pri kupčijah, posojilih in vseh trgovskih pogodbah. Ni treba tolmača, naš tajnik sprejme vaše potrebe v vašem jeziku brezplačno. Naši advokati so zmorni in izkušeni, ako jih potrebujete; cene so zelo zmjerne. Hranite ta oglas z naslovom v svojo korist in pridite, kadar ste v potrebi. John Latsko, tajnik.

Pošiljatelj denarja! Vseled zelo slabe poštne svazve svetujemo rojakom pošiljati zdaj denar v stare domovine po brezličnem brzojavu. Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljave za današnje razmere hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se nam pošlje \$4.00 za vsak naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali nazaj oziroma pisali za primanjkljaja. Brezlične pošiljave gredo vse v Nemčijo, odtam na Dunaj, odkoder jih odpoljejo na določeni naslov. Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka K. K. Priv. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od pošte za vsako izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vas ta potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštne svazve zopet vrnjene. Opozarjamo, da je mogoče po brezličnem brzojavu poslati le okroglo svote kot so spodaj navedene in še naprej do 10.000 kron. Za take pošiljave se naj nam pošlja le poštne Money Order in denar v gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljave ni mogoče sprejemati. SPODAJ OZNAČENIM CENAM JE TREBA PRIŠTETI ŠE \$4.00 ZA BRZOJAVNE STROŠKE. Naslov se mora jasno napisati in dodati: pošlje naj se brzojavno. K: 100.00 \$ 15.00 K: 600.00 \$ 78.00 K: 200.00 \$ 26.00 K: 700.00 \$ 91.00 K: 300.00 \$ 39.00 K: 800.00 \$ 104.00 K: 400.00 \$ 52.00 K: 900.00 \$ 117.00 K: 500.00 \$ 65.00 K: 1000.00 \$ 129.00 TVRDKA FRANK SAKSER, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

NORTH SIDE STATE BANK ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00 Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI. Mi pošiljamo denar valiti pristotelim v stare domovine po najnižjih cenah. Finanujemo 4 odstotno obrestni na bančne vloge. Mehan. Konvencivna in Napredna Institucija.

ŽRTVE.

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Mladiljenstvo)

Tako hitro ni še nikoli hodil proti domu kakor to pot. Še eno tolažbo je imel — da dobi ženo in hčer doma, da mu te dve povesta, da je Škrjanec lagal, da je neresnica to, kar govoričijo ljudje... Kakor bi mu šlo za življenje, in kakor bi bila od onega samega trenutka odvisna vsa sreča njegova, tako je tekel in hitel domov... Ko pa pride do domače hiše in jo najde zaklenjeno, mu iznova zastane srce... Le s težavo odklene vrata... Stopivši v sobo, pa se zgrudi za mizo... Ondi sedečega in z obema rokama oklepajočega se miznega roba sta ga dobili žena in hči, ko sta se vrnili s sejma...

"Danes si prišel pa prej nego po navadi," izpregovori Mica, boječ se, da ne bi mož takoj vzrojil.

Tomaž ni odgovoril. Pomoléral je še, a bralo se mu je na obrazu, kaj se godi v njegovi notranjščini. Bledel je in tresel se je tako, da je miza vztrepetavala pod njegovimi rokami. Srpo je gledal predse in težko je sopal. Nosnici sta mu bili vdrti kakor človeku, ki obrača svojo pozornost s skrajno intenzivnostjo na en sam predmet. Strašen je bil ta njegov molk in materi in hčeri se je zdel tem neznosnejši, ker sta vedeli obe, da ne pomeni nič dobrega.

Mati hoče ravno zopet nekaj opomniti, ko se dvigne Tomaž s sedeža, stopi korak bliže proti njej ter reče:

"Govori, ali je res?..." njegov glas je bil hripav, hrečec...

Mica se je zganila po celem životu, ko je zapazila, da je prišel odločilni trenotek. Vedela je precej, kam cikajo moževe besede, in prestrašila se je tako, da se ni nala pomagati drugače nego da je zagnala jok ter rekla:

"I kaj morem jaz kaj za to?..."

Tomaž se je moral prijeti za mizo, da ni padel. Bila mu je izginila zadnja noga... Nič več ni mogel dvojitii o grozni nesreči, ki ga je bila zadelala... Zavest in popolna, neovrtna resnica, da je njegova hiša osramočena, ga je premagala tako, da so mu odrekle moči, in da ni nedostajalo mnogo, da se ni zgrudil na tla... Nepopisna bol se ga loti, in čutil jepotrebo, da bi zakričal iz širokih prsi kakor na smrt ranjena žival, da bi zakričal in napolnil ves svet s svojo grenko tožbo... To je doletelo njega, njega, ki je toliko gledal na svojo in svoje obitelji čast, to je doletelo njega, ki je imel le eno hčer, katero je tako neizmerno ljubil!

"Zdaj imaš, kar si hotela imeti!" reče z grovovitim glasom proti ženi, ko si je bil nekoliko opomogel. "Zdaj imaš!... Ti zaslužiš to, a kako pridem do tega jaz, jaz, ki sem si vedno prizadeval, da bi preprečil nesrečo, jaz, ki sem podil onega lopova iz hiše!... Če bi moja hči ne bila, a tako — ha, moja hči, moja edinka..."

Zgrudil se je na klop, izpulil si pest las iz glave ter razjokal se na ves glas... Ta trdi, jekleni mož je jokal kakor otrok!

Bilo je nekaj presunljivega, pretresljivega v tem elementarnem pojavu žalosti in v tem groznem srdu, ker je bilo oboje tako istinito, ker je oboje prihajalo iz dna ponosnega, a do smrti užaljenega moškega srca!

Potem pa se je obrnil proti hčeri rekoč:

"Povej, zakaj si storila to, povej!..."

Te besede je bolj kričal nego govoril in grozno je vihtel pest v svoji obupnosti, v svoji boli... Toda deklicio je tako dušil jok, da ni spravila nobene besedice iz sebe. Zdaj šele je pojmlila prav, zdaj šele je umela, kaj se je zgodilo; zdaj šele se je zavedala vse velike svoje nesreče!... Še nikdar ni videla jokati svojega očeta, in njegove solze so jo pretresele tako, da se je nje same lotil krčevit jok, katerega ni mogla ustaviti...

Tomaž je rohnel še dalje, in šele v noč so legli k počitku... A tudi zdaj ni bilo miru. Nobeđen ni mogel zaspati. Mati in hči sta vzdihovali in jokali po tihem. Tomaž pa se je premetaval po postelji semintje, mahal z rokami okrog sebe, butal z glavo ob steno in grozovito škrtal z zobmi... Prapeti se včasi, da človeka, ki slovi za hrusta, ki je bil svoj živ dan čvrst in krepak, kar nagloma položi in ugonobni bolezen. Isto tako se nabajajo ljudje, ki se odlikujejo po izredni krepiki volji, ljudje, ki so pogumno prenesli že sto nemilih usodnih udarcev; videti so nepremagljivi, neupogljivi, toda nekega dne jih zadene spet nezgod, in konec je njih kremenitosti, konec njihovih moči... Strsti so... uničeni!... Tak človek je bil Tomaž. Njegovi jezi, njegovi žalosti ni bilo mere... Izgubivši svoje najdražje, svojo ljubljeno hčer, je bil podoban človeku, ki je prišel ob vse, ob svoje imetje, ob svojo moč, ob svojo voljo... Obup ga je polnil, in strašne misli so mu porajale v glavi. Razburjen je bil huje od trenutka do trenutka, naposled plane pokonec ter začne divjati iz kota v kot... Mesece je sijal, in bilo ga je grozno videti, ko je neobleden, z zmrišenimi lasmi blazel od ene strani do druge... Žena in hčeri sta mislili, da je ob pamet... V tej misli sta bili potrjeni se bolj, ko sname hkratu puško, ki je visela na steni... V smrtni grozi sta si komaj sopsti upali... On pa je tolkel s puškinnim koputom ob tla škrtal z zobmi ter se neumisljeno bil s pestjo po prsih... Scurtertja je vrgel puško na mizo, kakor bi se bil prenušil, kakor bi si hotel zasnovati nov načrt, a vedno zopet jo je pograbil.

Dolgo je divjal tako, potem stopi k hčeri in postelji in mizova je zapoje v grozno, neznanjskim glasom "govori!"

Manica skoči s postelje, zdigne pred očeta na kolena in vzklikne:

"Oče — oče — o moj oče!..."

"Govori, ali... puška je neprijetno za bobnela po tleh.

"Ubijte me, oče ubijte — najboljšo bo tako!"

A on je ponavljal: "Govori, jaz hočem vedeti!..." V svoji jezi je samo še hropel. Mati je trepetala v smrtnem strahu in si ni upala izpregovoriti nobene besede, boječ se, da ne bi povzročila katastrofe. Manica pa se oklene očetovih kolen in reče:

"Oh, oče, ko bi vam mogla povedati — jaz sem nedolžna, nedolžna..."

"Ha, nedolžna — to se vidi, kako si nedolžna!..." In vendar so mu segle te hčerine besede v srce, in zasimlila se mu je v tistem hipu... Začel se je zavedati pomena njenih besed... To mu je bilo nekoliko v tolažbo, a zmanjšalo mu ni ne srda, ne bolečin v prsih...

Obleče se za silo ter otide s puško v roki v noč... Vrnil se je šele proti jutru, zmrišen, prepadel, raztrgan... Lasje so mu bili v eni noči osiveli, in postaral se je bil za leta...

Puške pa ni bil prinesel s seboj. Najbrž jo je bil vrgel v stran, ker je čutil pešati svojo moč in se je bal, da bi se nemogel kdaj več obvladati, bal, da bi ne postalo smrtno orožje prej ali slej usodno v njegovih rokah...

XIV.

Župniku je bil povedal cerkovnik, kaj se je zgodilo z Manico. Bilo je nekega četrtega popoldne, ko mu je prišel s to novico...

Ko je gospod Rajmund to slišal, je zardel, in polotila se ga je velika razburjenost.

"Tako?..." Kdo pravi to?" je vprašal, in jezik mu je naglo švigal ob ustnicah.

"Kdo pravi? I vsi ljudje vedo o tem!" odgovori cerkovnik skoro nejevoljen, da mu župnik ni takoj verjel.

"Vsi ljudje?..." Mhe!... In Dolfé," praviš... "Dolfé... Dolfé?..."

"I Dolfé, da!..."

"Dobro, že dobro!... Pojdi... pojdi!..."

Odslovil je skoro neprijazno cerkovnika; videdo se je, da mu njegova novica ni bila prijetna...

Gospodu Rajmudu samemu ni bilo popolnoma jasno, je li bilo to, kar mu je polnilo srce, zgolj ogorčenost nad onim, ki je storil tako žibčinstvo, ali pa je bilo tudi še kaj drugega pri tem... A toliko je znal, da mora dati duška nejevolji... Posegel je po palico in klobuk ter se napotil naravnost proti Dolfetovemu domu. Toda ko pride mimo hiše kosumnega društva, potrka nekdo na okno. Ozrši se, vidi Dolfeta, ki ga je vabil noter...

"Ravno prav!" si misli. "Saj ti tukaj tudi lahko povem svoje mnenje!"

A ko stoji v sobi in vidi, da sedi Dolfé pri polni steklenici, se mu takoj omeča srce. Nad takim človekom, ki je bil tako vnet za njegovo stvar, da je celo ob delavniki pil društveno vino ter pospeševal na ta način njegove namene, ni mogel nastopiti tako, kakor je sicer znal. Nagovori torej Dolfeta dokaj čedno:

"Ti, Dolfé, lepe reči čujem o tebi!... Ali je res, kar pripovedujejo?..."

Dolfetovo načelo pa je bilo od nekaj: lagati, kolikor se da! Če je šlo za to, da spravi iz zadrege, se laži nikdar ni zbal. Tudi zdaj je govoril tako spretno, da je bil župnik kaj hitro prepričan, da se mu godi krivica, in da je gotovo vse kdo drug tisti, ki je zaslužil njegovo jezo. Ker mu je Dolfé pridno nalival, je polagoma celo pozabil na to, s kakšnim namenom je bil prišel semkaj, in ni trajalo dolgo, pa sta bila zapletena v vse druge pomenke. Zmotil ju je pri tem Baston, ki je stopil v sobo. Tudi ta se je bil namreč prelevil. Ker je videl, da z gasilnim društvom le ne gre več in mu liberalci niso hoteli izkazati te časti, da bi ga bili izvolili za župana, je izkušal priti drugje do veljave. Poglavitni vzrok pa, da je bil prestopil na župnikovo stran, je bila nečakinja njegova.

Bila je to izredno lepo, iskro deklo, srednje, a krepke postave, pa temnordečih, žarečih lic. Komur je pokazala svoje bele zobe in v kogar je vprla svoje oči s tistimi velikimi, izpreminjajočimi se zenicami, je bil izgubljen! Bila je izvrstna vada za društvo, in marsikdo je hodil samo radi nje popivat semkaj...

Baston je bil izgubil precej prvič glavo, ko ga je bil zadel njen izvijajoči pogled. Zgodilo pa se je bilo to na sv. Telesa dan, ko je stopal on v svoji zlati uniformi, ona pa v svoji beli, s čipkami bogato obloženi obleki za procesijo. Nasmijala se mu je bila tako resolutno, kakor bi se od nekaj poznala. In on si je v svoji domišljivosti razlagal to stvar precej po svoje... Od tistihdob je bil eden napridnejših obiskovalcev kosumnega društva... Prihajal pa je, če je le mogel najrajši ob takem času, ko je mislil, da bo sam. Tudi danes se je nadejal, da ob tem času ne dobi nikogar v društveni pivnici. Ko zagleda torej župnika in Dolfeta, se mu stemni nekoliko obraz, vendar pa pristopi k njima. Ker so bili trije, si vele prinesli karte, in pri igri so pozabili kmalu na vse drugo...

Igranje in popivanje je bilo v kosumnem društvu sploh na dnevnem redu. Črez dan ljudje sicer niso kdo ve koliko prihajali, a na večer je bila vedno zbrana večja družba, ki je ostajala pozno v noč. Ob nedeljah in praznikih pa se je tudi črez dan vse trlo ljudi.

Da bi vzdignil svoj politični vpliv in da bi imel pri prihodnjih volitvah tem več prostovoljnih in neprostovoljnih privrženecv, je bil prišel gospod Rajmund na izvrstno misel. Izpremenil so pravila kosumnega društva tako, da je pristopil lahko vsakdo, če tudi deleža ni plačal. Kdor pa je bil ud, je dobil blaga tudi na kredo, kolikor je hotel. Z denarjem je zalagala društvo osrednja posojilnica, s katero so bila vsa konsumna društva zvezi, in tako se je prišel v Poljanah pravi elderado za vse tiste, ki niso dosti mislili, in katerih skrb ni segala dalje nego od danes do jutri...

(Dalje sledi).

Zrinski in Frankopan.

(30. aprila 1871.)

"Krvavo se svita skoz lino nov dan... Hej, spavaš še, dragi ti moj Frankopan!..."

"Kako pač bi spal! Že minul je mrak... Ah, kakšen sem sanjal ti san jaz sladak!"

"O Zrinski! Kako je bil krasen san moj! Kako je bil velik!... Končan je bil boj..."

"Končana je bitev... Topov grom molči... A najin sovražnik na tleh tam leži..."

"Hrvati zdaj niso več tolpa robov... Otela sva midva jih suznjih okov..."

"Očina je rešena tujih verig... In zmage povsod ti razlega se krik."

"O sveta svoboda! Tvoj božji obraz zagledal sem vendar naposled še jaz..."

"Junaku, ki suče meč s hlabrojo rokoj, obraz, ti svoboda, pokažeš mu svoj..."

"Svoboda, svoboda! Da, moj Frankopan! Prekrasen res sanjal nocoj si ti san!"

"O sanjaj, o sanjaj, pobratim! Saj več: le v sanjah svobodo še gledati smeš..."

"Kdaj odpre se nama pač ječe te dveri? Jaz nádeje več je ne vidim nikjer..."

"O meč, o moj meč, ti junaški meč! Ne bom res nikoli v boj nosil te več?"

"O ne obupavaj, moj Zrinski, nikar! Ni zadnji ugasnil še nádeje žar!"

"In dokler Bog večni nad nama bedi, po žilah pa nama pretaka se kri,

"ne kloniva duhom! Pokonec glavo!... Čuj, zunaj pred vrati — kak hrum je tam to?"

"Rožljajo že ključji... Ah, vhod je odprt... Svoboda li bliža se zdaj, ali smrt?..."

"Sodniki so najini, brate!... Gorjé! — In čela nabirajo v resne gubé..."

"Bog z vama, o viteza!... Velik je greh, greh vajin v nedavno minulih baš dneih..."

"Izdati cesarja — največji zločin! ako naj kaznuje nezvesti se sin?"

"In vprašali vse smo učene može. In béili vsi so si modre glave."

"In leto in dan tam študirali so, in bukve debele prebirali so..."

"In smrt na grmadi — bil njihov je sklep, po dolgem premišljanju tehten ukrep."

"Ne bojta se, viteza, dnešnjega dne! Usmiljeno cesar ima še srce."

"Srce svoje zlato je vama odkril. On vaju je, čujta, — pomilostil!"

"Ne bosta gorela!... Ne bojta se več! Le glavi odrobi dneš vama meč..."

"Poprej pa še vsakemu desno roko odseka krvnik vama... To, samo to!..."

A. Aikero.

Povest o hudem in silnem kovaču.

C. F. Golar:

(Konec.)

Kovač je ves drhtel, in srce se mu je hahljalo in igralo v prsih in čudne sladkosti so ga obhajale. Kako prijetno in mehko ga je božala in ščegetala drobna dekletova ročica, ki je imel velik sklep v svoji glavi. Pomeniti se je hotel z njo, ali kako bi opravil to stvar, ako mati ne pogleda ne na levo, ne na desno in se pogovarja samo z žlico, drugače pa molči, kakor bi imela jezik pristrižen. "Moram, pa moram," si je dajal poguma, in že je imel besedo na koncu jezika, a zopet mu je ušla nazaj v grlo.

"Bes te plentaj, le kako bi zadel v živo!" Pogledal je Minico, ki je imela polna usta samega smeha in z glavo mu je pokimala, kakor da vidi njegove misli in ga hrabri k težkemu koraku.

"Mati," je planil in zakričal nenadoma kovač tako glasno, da je ženi od strahu padla žlica iz roke. "Ali bi res skočil nadme," je pomislila, ko pa je videla njegove dobre in prijazne oči, je vedela, da se ji bati ništer.

"Mati, ali mi daste Minico?" Polinka je samo pogledala kovača s hladnim in skoro prezirljivim pogledom, ne da bi mu odgovorila. Bila je kakor prej nema in gluha.

"Mati, jaz vas vprašam, ali mi daste Minico, ali mi je ne daste!" Deklicio se je razlil čist in bister smeh iz ust, kakor bi zapela lastavica, a mati se je še enkrat temno ozrla, na kovača.

"Kaj? Ali si ob pamet? Tebi naj dam deklicno, da boš naju nabijal kar po vrsti. Danes mene, jutri pa njo!"

"Ojoj, mati! Jaz da bi udaril Minico! Prej si roko na naklu odbijem, kakor da bi njej prizadel kaj žaloga. Le delal bom ves dan."

"Vem, kako znaš delati! Od mene je že ne dobiš to ti povem. Manj nesrečna bo, če jo kača z devetimi glavami piči, kakor da bi tebe za moža dobila."

"Ako bi vedeli, kako jo imam rad, in kako mi je hudo, da je prišlo do tistega." Kovač je bilo sram, kadar se je spomnil, kako hrabro je vojsko vodil s staro materjo.

"Ti jo le rad imej, ampak Minica ne bo tvoja. Hvala Bogu,

da sem te spoznala! Še v sanjah mi ne pride na misel, da bi jo dala takšnemu divjaku, ki samo gleda, kdaj bo lahko udaril."

"Saj ni tak," je glasno pomislila Minica, ki je zdaj zabelela kakor sneg, zdaj bila rdeča in vroča.

"Poglej jo! Le zagovarjaš ga? Torej bi rada bila takšna zanjokana nevesta, ki si nikoli ne more zbrisati solz iz oči. Zahvali Boga, da imaš mene, ki mislim na mestu tebe."

Minica je skrila obrazek v dlani in nejevoljno zmajala z glavo. "Mati, jaz ne vstanem od mize, ako mi je ne obljubite!" Kovač je našel izgubljeno srce, ker je vedel, da je Minica na njegovi strani.

"Bomo videli, ako boš vstal od mize, ali ne!" Mati je hudo zagrizala, ali kovač ni izgubil poguma.

"Ne bom, pa ne bom! Minica mora biti moja! Bolan sem, ako je ne vidim, vse me boli tukaj notri, in tako mi je težko!"

"Je že prav tako, zakaj si pa takšen! Ali misliš, da ti bom dala Minico za dekle?"

"Nak, nak! Jaz bom delal, in ona bo le pestovala otročičke. Na vas še v mislih ne bom položil roke, mati!"

"Boštjan, nisi je vreden, in ne vem, ako bo kdaj tvoja, pregreš si ravnal z menoj."

"Joj-joj, po resnici mi je hudo. Mati, dajte se pogovoriti."

"Zdaj že govoriš tako! O, le počakaj! Bomo videli, kako se boš obnašal!"

Kovaču se je začelo smejeti srce.

"Mati, jaz ne grem iz hiše, ako mi precej ne obljubite Minico."

Zdaj se je zaslislal vesel smeh za dekletovo roko, in med prsti se je svetila goreča lica.

"Boštjan, kakšen pa si! Ne dabiš je ne kar meni nič, tebi nič! Potlej bo pa jok v kovačnici!"

"Nikar tako ne govorite! Nikoli ne bo jokala Minica, pogledjte mati, na tehle rokah jo bom nosil."

Veselje ni utihnilo in celo jezni mati je iskala smeha na svojih ustih in je skušala vse bolj prijazno gledati.

"Jaz grem k gospodu!" je rekel kovač, ki mu je to dalo veliko srčnost. "Nikdar ne rečite da ne smem! Slišite, kajne, da lahko grem?"

"I, kaj pa boš pri gospodu?"

"Naročil bom, naj naredo poroko."

"Zlomec," je zaklela mati, "sani ni ne več, ako te mara Minica."

In nato je deklo pogledalo kovača tako lpo, da je mati priti tisti priči vedela, kaj je z njeno hčerjo, in kako je kovač pri njej zapisan.

"Mati, recite, da smem iti. Recite, da je Minica moja! Jaz želim grem!"

Vstal je od mize in niti utegniti ni, da bi se pokrivil.

"Vse bom povedal gospodu in naročil, da se mudi s poroko, je dejal med vrtni.

"Ha-ha-ha," je ploskala Minica, "hiti, hiti, Boštjan!" Stala pri odprtem oknu in gledala nacesto, kjer se je pokazal kovač razoglav in s klobukom pod pazduho.

"Hiti, hiti. Boštjan!" In obe sta se smejali, mati in hči, in se ozirale za kovačem, ki je tekel, tekel, tekel...

In zdaj odlagam pero. Kaj mi je začeti, siromaku, brez junaka Zakaj hudega in silnega kovača več, sedaj je krotak kakor jagoj in pohleven kot ovčica. A kako ne stvari bi jaz še povedal o njem? Vsi bi se spogledali! Povedal bi kako je pridiral na vrat, na noč k gospodu župniku, ki je bil blaz in dober mož, in je ves začuden skočil s stola ob prikazni kovačevi. Razodel bi, kako se je vozil v pokori, in je bil tako zdel prazničen, kakor bi imel svet dan na sebi. Opisal bi, kako je zavriskal pred cerkvijo in rajal na ženitnini, kjer je prepaval in prepeval, da nikoli tako... Ali kako naj vam opiše moje zvesto poro vse te spreplete stvari? Hud in silni kovač se mi je izmuznil ter uskočil v ženski tabor in v sveti zakon, ki je po menunju izkušenih mož zлата kletka, v kateri silijo tisti, ki so zunaj, a tisti b radi ven, ki so se vjeli. Bog u sliši te in one!

KADAR SE ZGODI kaj novega v vsaki hiši, spoznamo nam, kajti vsakdo bo zanimalo tudi druge.